

קווים מנחים לרשויות האכיפה בעניין פרסומים מחקירות

כללי

1. כל אדם הוא בחזקת זכאי כל עוד לא הוכחה אשמתו, ורשויות האכיפה חייבות לשוות עיקרון זה לנגד עיניהן בבואן לשקול שאלת הפרסומים של פעולותיהן.

לצד הצורך להימנע מהשפעה על מהלך המשפט הפלילי או תוצאותיו, ומפגיעה בכבודו של הנחקר ובפרטיותו, ככל הניתן - קיים לעיתים אינטרס ציבורי להעמיד לרשות הציבור מידע על חקירות ועל פעולותיהן של רשויות האכיפה. הקווים המנחים בהנחיה זו יהוו דרך פעולה אשר מטרתה לקבוע איזון נאות בין המגמה להגן על החשוד, מזה, לבין הצורך להעמיד לרשות הציבור מידע בסיסי על פעולותיהן של הרשויות החוקרות והמטפלות בהעמדה לדין, מזה.

2.

(א) אין ליזום השתתפות גורמי תקשורת [עיתונאים, כתבי רדיו וטלוויזיה, צלמי עתונות וכיו"ב, להלן - עתונאים] בפעולות חיפוש, שחזור וחקירה, ואין להרשות כניסה של אמצעי התקשורת לרשות היחיד בעת ביצוע פעולות כנוכח לעיל.

(ב) אין להרשות נוכחותם של עיתונאים בתוך בניין משטרה או מתקן חקירה או מעצר אחר, אליו מובאים אנשים למעצר או לחקירה.

(ג) גם כאשר צרכי החקירה מחייבים חיפוש או מעצר, יש להימנע מפעולות ראוותניות.

3. מעת תחילתה של כל חקירה פלילית, לא יסופק מידע ולא תימסר הצהרה מתוך מגמה להשפיע על תוצאות המשפט.

4.

(א) ככלל, אין למסור פרטים מזהים לגבי חשוד (שם, כתובת, גיל, מקום מגורים, מקצוע, ומצב משפחתי וכל פרט אחר שיש בו כדי לזהותו), בטרם הוגש כתב אישום, ואולם הגוף החוקר יהיה רשאי לעשות כן, לפי שיקול דעתו, במקרים הבאים, ובלבד שבית-המשפט לא אסר לעשות כן (לפי סעיף 70(ה1) לחוק בתי-המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד - 1984, תיקון התשס"ג, ס"ח 1883 (29.12.02)):

- (1) החשוד טרם נעצר ויש להזהיר את הציבור מפניו ;
- (2) יש צורך בפרסום לשם קידום החקירה, או לשם עידוד קורבנות או עדים למסור עדות במשטרה ;
- (3) החקירה נפתחה בעקבות פרסומים שפורסמו בציבור, תוך ייחוס חשד למאן שהוא ויש עניין ציבורי בהודעה כי החשדות נחקרים. הוא הדין כאשר הוגשה תלונה למשטרה נגד פלוני ופרטי החשוד פורסמו ;
- (4) החקירה מתנהלת נגד איש ציבור או עובד ציבור בכיר, ויש קשר בין החשדות לבין תפקידו או מעמדו הציבורי של החשוד (בין אם מדובר בעבירה שנעברה בקשר לתפקידו ובין אם מדובר בחשדות שיש בהם כדי להשליך על מעמדו או ביצוע תפקידו). גם במקרה כזה, יש לשקול בכל מקרה אם יש עניין ציבורי בפרסום כבר בשלב של תחילת החקירה.
- (5) יש עניין לציבור בדיווח על החקירה, ובנסיבות העניין אין אפשרות מעשית לדווח עליה ללא מסירת פרטים מזהים אודות החשוד.
- (6) החשוד הובא בפני בית-משפט, הדיון התנהל בדלתיים פתוחות ולא ניתן צו איסור פרסום על-ידי בית-המשפט.
- (ב) בכפוף לאמור בסעיף-קטן (א), מותר למסור את הפרטים הבאים :
- (1) נפתחה חקירה בחשד לעבירה פלונית ;
- (2) זהותו של הגוף החוקר ;
- (3) הודעה כללית על התקדמות החקירה.
- (4) כוונה להביא חשוד לבית-משפט ;
- לא יימסרו לפרסום, בכפוף לכל דין :
- (1) הודעות או אמרות שנמסרו על-ידי החשוד או על-ידי נחקרים אחרים ;

(2) קלטות אודיו או וידאו המתעדות חקירות או פעולות שחזור העבירות או המתעדות פעולות אחרות שנעשו על-ידי הגוף החוקר - בהתאם לחוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), התשס"ב-2002 והנחיות פרקליט המדינה שפורסמו בנושא ;

(3) טענות אליבי או חוסר יכולת להוכיח אליבי ;

(4) סירוב החשוד לעבור בדיקות מעבדתיות או בדיקות פוליגרף ;

(5) תוצאות של בדיקות בליסטיות, טביעות אצבעות, פוליגרף או כיוצא באלה ;

(6) תרשומות חוקרים או כל מסמך שנוצר בחקירה או מידע אחר שעשוי להיות מוגש כחומר ראיה במשפטו של החשוד ;

(7) הרשעות קודמות או הערות על אופיו של החשוד או על מידת מועדותו ;

(8) הערכות חוקרים באשר לאמינותם של עדים או הודעות בקשר לאופי הראיות או לאופי הטענות שיעלו במשפט.

5. תשומת הלב כי על פי הוראות סעיף 60(יא) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, עם סיום החקירה והעברת התיק לטיפול פרקליט, יעביר גוף חוקר לפרקליט עמדה בכתב לעניין מכלול התשתית הראייתית לביסוס האשמה נגד החשודים אולם לא ימסור עמדה בכתב לעניין הגשת כתב אישום. בתיקים בהם פרקליט ליווה את החקירה כמוגדר בסעיף, לא ימסור הגוף החוקר עמדה בכתב גם לעניין מכלול התשתית הראייתית לביסוס האשמה אלא אם היועץ המשפטי לממשלה או פרקליט המדינה ראו כי הדבר נדרש לשם קבלת החלטה בתיק. על פי סעיף קטן (5), מסירת עמדה בכתב ללא סמכות כדין לעניין הגשת כתב אישום או לעניין מכלול התשתית הראייתית כאמור, על ידי עובד ציבור שהעמדה הגיעה אליו בתוקף תפקידו, לאדם שלא היה מוסמך לקבלה, מהווה עבירה פלילית לפי סעיף 117 לחוק העונשין.

6. ככלל, לא יפורסם סיכום תיק החקירה, הנערך על-ידי הגוף החוקר בסיומה של חקירה, עם העברת התיק לתביעה. עם זאת, במקרים בעלי עניין ציבורי מיוחד, כשהגוף החוקר סבור כי יש עניין מיוחד בפרסום תמצית הסיכום, יוכל הגוף החוקר לעשות כן, לאחר התייעצות וקבלת הסכמת היועץ המשפטי לממשלה או פרקליט המדינה. ככל שמדובר במקרים בעלי עניין ציבורי ברמה המקומית - כגון, חקירות על ראש רשות מקומית, חבר מועצה או עובד בכיר ברשות מקומית - יבוצע פרסום כאמור על-ידי הגוף החוקר לאחר התייעצות עם פרקליט המחוז. במקרים בעלי רגישות מיוחדת, וכן במקרים של מחלוקת יובאו הדברים

להכרעת פרקליט המדינה או היועץ המשפטי לממשלה, לפי העניין והצורך. בהתייעצות יידונו הן עצם הפרסום והן נוסחו. בטרם יפורסם מידע זה תינתן לחשוד הודעה על הכוונה לפרסמו.

7. ככלל, גורמי האכיפה לא יביעו בתקשורת דעה באשר לאשמתו של החשוד או לאפשרות שיודה בעת המשפט בעובדות המעשה.

8. אין לספק לתקשורת תמונות של החשוד, אלא אם דרוש הדבר לצרכי חקירה, מעצר וכיוצא באלה.

9. פרסם החשוד או פורסם מטעמו מידע בדבר החקירה שאסור לפרסום כמפורט לעיל, יהא הגוף החוקר רשאי למסור מידע שיש בו כדי להעמיד דברים על דיוקם, אך לא מעבר לדרוש באופן סביר לעניין זה.

10. הממונה על החקירות בכל גוף אכיפה, יהיה בעל סמכות לאשר, בכפוף לכל דין, פרסום פרטים מזהים גם במקרים שלא נמנו בסעיף 4(א) לעיל, או פרטים מחקירה שנאסר פרסומם כאמור בסעיף 4(ג) לעיל:

(א) אם יש לכך הצדקה מבחינת צרכי החקירה או בשל אינטרס ציבורי מובהק או בשל נסיבות מיוחדות של המקרה.

(ב) ככל שמדובר בפרסום בתגובה לפניית אמצעי התקשורת או גורמים אחרים, שתכליתו להעמיד דברים על דיוקם ו/או להתמודד עם טענות המבוססות על מידע המוחזק ברשות הגורם הפונה, כאשר המטרה הנה מניעת הטעיית הציבור ו/או פגיעה בחקירה.

החלטה לפי סעיף זה ונימוקיה יתועדו בתיק החקירה.